

UNIVERSITETETS
KULTURHISTORISKE
MUSEER
FORNMINNESEKSJONEN
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

KOKEGROP OG ILDSTED

KARUD SØNDRE (24/1, 209)
LØTEN, HEDMARK

GAUTE REITAN

Oslo 2004

**UNIVERSITETETS
KULTURHISTORISKE
MUSEER**

Gårds-/ bruksnavn Karud søndre	G.nr./ b.nr. 24/1, 4, 9, 209
Kommune Løten	Fylke Hedmark
Saksnavn Karudhagan 5	Kulturminnetype Boplassfunn
Saksnummer (arkivnr. UKM) F-125.01/03	Tiltakskode/ prosjektkode 759031/250614
Eier/ bruker, adresse Løten kommune	Tiltakshaver Løten kommune
Tidsrom for utgravning 02.06.-04.06.2004	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum 1916I/Nord:6749539.997, Øst:302022.659/23 EU89-UTM Sone 33
ØK-kart CT 066-5-1	ØK-koordinater
A-nr. 2004/127	C-nr. 53555/1-2
ID-nr (Fornminneregisteret) 014443 og 014438	Negativnr. (UKM) Cf-28696
Rapport ved: Gaute Reitan	Dato: 09.06.2004/15.06.2007
Saksbehandler: Line Bårdseng	Prosjektleder: Inger Marie Berg-Hansen

SAMMENDRAG

Denne rapporten omfatter en utgravning foretatt på Karud søndre (24/1, 209) i Løten kommune, Hedmark, juni 2004: I forbindelse med regulering av Karudhagan 5, midtre del, til bygging av boliger og adkomstveier til disse, blei det påvist automatisk freda kulturminner innenfor området planområdet. Planområdet besto av eldre dyrka mark, og dets nordlige del preges av en lav, men markert høyde med to tidligere registrerte jordblanda gravrøysar fra jernalderen. Området på toppen av høydedraget er regulert til spesialområde bevaring, og undersøkelsen omfatta derfor området utenfor dette spesialområdet.

Undersøkelsen blei gjennomført ved hjelp av maskinell flateavdekking, og blei konsentrert om et fåtall av de registrerte kulturminnene, nemlig det som tolkes som ei kokegrop, en rest av kokegrop eller ildsted, samt ei nedgravd steinpakning med uviss funksjon. Kulturminnene blei avdekka ved hjelp av maskin, og dokumentert i plan og profil.

En kokegrop, S1, ble C14-datert til romertid, 240-345 e. Kr. NTNU-lab.nr: DF3991, TUA-6275

Forsideillustrasjon: Plan av S3 og søndre gravrøys. Bilde 16A i fotolista.

INNHold

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	2
2. DELTAGERE, TIDSROM	2
3. FORMIDLING	2
4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER.....	2
5. UTGRAVNINGEN	3
5.1 Problemstillinger – prioriteringer	3
5.2 Utgravningsmetode.....	3
5.3 Utgravningens forløp	3
5.4 Kildekritiske forhold.....	4
5.5 Utgravningen	4
5.5.1 Strukturer.....	4
5.5.2 Datering.....	8
5.5.3 Vedartsanalyse	8
5.6 Vurdering av utgravningsresultatene, tolkning og diskusjon.	8
6. KONKLUSJON	8
7. LITTERATUR.....	9
8. VEDLEGG	10
8.1. Strukturliste.....	10
8.2. Funn og prøver.....	10
8.3. Tegninger (ikke vedlagt).....	10
8.4. Fotoliste.....	10
8.5. Analyser	11
8.6. Kart	11
8.7. Tilvekstrapport	11

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

KARUD SØNDRE (24/1, 209), LØTEN KOMMUNE, HEDMARK

FORFATTER: GAUTE REITAN

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Det aktuelle området er av Løten kommune foreslått regulert til utbygging av boliger og anleggelse av adkomstveier til disse. På initiativ fra tiltakshaver Løten kommune blei det sommeren 2003 gjennomført arkeologiske forundersøkelser i regi av Hedmark fylkeskommune, for å kartlegge om planforslaget ville komme i konflikt med automatisk freda kulturminner, jfr. Kulturminneloven av 9.juni 1978. Det blei påtruffet slike innenfor planområdet; se innberetning fra Hedmark fylkeskommune v/Ove T. Holseng av 23.07.2003.

2. DELTAGERE, TIDSRUM

Undersøkelsen blei gjennomført i perioden 02.06.-04.06.2004. Feltleder var Gaute Reitan, mens Rune Høyby gikk over feltet og løsmassene på ettermiddagen 02.06.2004. Stein Volla førte gravemaskinen.

3. FORMIDLING

Det var ikke pressedeckning av denne lille undersøkelsen. Det blei heller ikke brukt tid på å arrangere omvisning e.l., annet enn å forklare forbipasserende og naboer om hva som blei gjort, og om utgravingas formål og problemstillinger.

4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER

Planområdet ligger ca 250 m.o.h. mellom jernbanelinja i øst og Karudvegen i vest, på mark tilhørende gården Karud søndre (gnr.24/bnr.1). Hele området består av tidligere oppdyrka mark. Den nordlige delen av planområdet domineres av en lav, men markert, rygg/høydedrag som strekker seg om lag nord-sør, med en liten dreining på nordvest. På toppen av dette høydedraget med to relativt store, runde, jordblanda gravrøysar på toppen. De har ID-nummer 014443 og 014438 i Fornminneregisteret, og er hhv. 17 og 14 m i diameter og ca 3 og 2,5 m høye. Utenfor planområdet fins det ytterligere ei gravrøys,

nærmere bestemt ca 120 m nordvest for den nordligste av de to ovennevnte røysene. Denne ligger på ei boligtomt nedenfor Karudvegen, og er forstyrret i vestlige halvdel av veiskjæringa til Karudvegen. Nedenfor røysene på toppen av høydedraget i planområdet heller terrenget ned mot Karudvegen og bebyggelse nedenfor denne i vest. Karudvegen utgjør utgjør planområdets avgrensning mot vest. Det er godt utsyn fra høyden med røysene til nærmeste høydedrag i vest. Mot øst heller terrenget kun svakt herfra, men man har likevel et visst overblikk østover, over jernbanelinja og mot ei større slette med dyrka mark. Sør for den sørligste av røysene skråner terrenget svakt mot sør, og ender i ei flate. Tilsvarende forhold er tilfellet nord for den nordligste av de to røysene.

Noe av den nordlige delen av planområdet er regulert til spesialområde bevaring, nemlig toppen av høydedraget med utvida sikringssone (15-35 m) rundt de to gravrøysene.

5. UTGRAVNINGEN

5.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

Utgravinga blei konsentrert om de fire registrerte kulturminnene som lå nærmest gravrøysene, nemlig dem som i rapporten fra forundersøkelsene var kalt S6-S9. S6 og S7 lå øst for toppen/gravrøysene, mens S8 og S9 lå i den vestvendte hellinga nedenfor toppen på motsatt side. S6 var i nevnte rapport tolka som kokegrop, S7 og S8 som rest av kokegrop/ildsted, mens S9 var en nedgraving med usikker funksjon. Vesentlige problemstillinger var å forsøke å fastslå hva slags kulturminner som var påvist, undersøke størrelse, form og innhold i disse, samt å samle inn prøvemateriale til datering av dem. Dette for å kunne få informasjon om forholdet mellom disse og gravrøysene. Benevnelsene på S6-S9 er skifta til S1-S4. Se også under 5.3 og 5.5.

5.2 UTGRAVNINGSMETODE

Metallsøker blei innledningsvis benytta for å se om det lå oldsaker av metall i de utpløyde massene. Parallelt med dette blei de omrota massene i pløyselaget fjerna ved hjelp av gravemaskin med flatt skjær, slik at den lysere, urørte undergrunnen blei blottlagt. På denne måten kommer eldre nedgravinger med mørkere fyllmasser til syne (jfr. Løken, Pilø & Hemdorff 1996). Rester av omrota matjordlag blei fortløpende fjerna med krafse. De ulike kulturminnene blei nøyere renska opp og dokumentert.

5.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Ved hjelp av krafse blei det grovrenska der hvor gravemaskinen hadde fjerna det meste av matjorda. Sjaktene fra Hedmark fylkeskommunes forundersøkelser var lett synlige. De registrerte kulturminnene var blitt dekket til med grå søplesekker. Kulturminnene lot seg derfor enkelt identifisere ved hjelp av Hedmark fylkeskommunes rapport, med de vedlagte tegningene av sjakter og funn. Graveskje blei så benytta til finrensking i flata på og rundt de påviste kulturminnene. De forskjellige kulturminnene blei enkeltvis nøyere undersøkt og dokumentert med tegning og fotografering i plan. Deretter blei de snitta, og snittflatene (profilene) blei dokumentert på tilsvarende måte. Trekullprøver blei tatt ut fra

de ulike kulturminnene i sikker kontekst der dette lot seg gjøre. Det var fint og tørt vær under hele utgravingsperioden. Til sammen blei et areal på 600 m², hvorav ca 220 m² øst for gravrøysene. Undersøkelsen blei begrensa til å omfatte kun det av reguleringsplanen som ligger utenfor spesialområdet som er regulert til bevaring. Det blei ikke åpna opp noe nærmere gravrøysene enn der sjaktene fra Hedmark fylkeskommunes forundersøkelse var plassert, nærmere bestemt området rundt sjaktene H, J og K (se rapport v/ Olstad).

5.4 KILDEKRITISKE FORHOLD

Matjordlaget var kompakt, tungt og grusblanda, i varierende tjukkelse fra ca 0,2 m til ca 0,5 m. Undergrunnen i området besto av tung og kompakt, lys til rødbrun, grusblanda sand med svært store mengder stein i varierende størrelser; alt fra knyttneve- til hodeskallestørrelse var det vanligste. Det fantes også enkelte store steiner på opptil ca 65x35x40 cm, altså større enn mannløft store. Flekkvis fantes det noe alunskifer i undergrunnen, noe som framsto som tilsynelatende feite, svarte og kull-lignende flekker.

Det lot seg ikke gjøre å fjerne all den mørkere matjorda mellom steinene med gravemaskinen, og den store mengden stein i undergrunnen gjorde det tungt og tidkrevende å renske opp med krafse. Mindre nedgravinger med lysere/mindre kullholdige fyllmasser vil være svært vanskelige og ressurskrevende å påvise under slike forhold.

Enkelte av strukturene som er beskrevet i Hedmark fylkeskommunes rapport fra forundersøkelsene viste seg å være mindre etter framrensning enn de oppgis å være i nevnte rapport. Dette kan skyldes utvasking siden sist de blei blottlagt, eller det kan også skyldes at ny opprensning i forbindelse med utgravinga fjerna deler av svært grunne og dårlig bevarte rester etter nedgravinger.

5.5 UTGRAVNINGEN

5.5.1 STRUKTURER

Strukturene som er kalt S6-S9 i Hedmark fylkeskommunes rapport er heretter i denne rapporten kalt S1-S4 i tilsvarende rekkefølge.

S1: Tilsvarende S6 i Hedmark fylkeskommunes rapport. Regelmessig og rund til rundoval eller rektangulær med avrunda hjørner i plan, ca 50x60 cm, orientert i en NNV-SSØ-retning. Beliggende drøyt 20 m øst for foten av søndre gravrøys. Kullholdig og en tett med tydelig brente stein (ca 20 stk) opp mot knyttnevestørrelse i overflata. Noe utydelig avgrensning mot øst, men ellers en tydelig, svart kullrand i ytterkant, utenfor steinene, spesielt i vestre ytterkant. Dette tyder på at det har vært gjort ild i ei nedgraving, og at det er blitt lagt steiner oppi dette.

S1, plan. Bilde 8A i fotolista.

Den sørlige halvdel av S1 blei gravd ut. I profilet viste den seg å være kun ca 8 cm djup, gravd ned i kompakt, brun undergrunn av sand og noe grus. I bunnen av den fantes et ca 1-3 cm tjukt, sammenhengende kullag. Dette var flatbunnet, med antydning til bue opp mot overflata i endene av snittflata. Oppå dette kullaget lå et tynt, men kompakt, sammenhengende lag av stein. En del av disse steinene var blant dem som syntes i overflaten. Blant steinene besto fyllmassene over kullaget hovedsakelig av matjordfarga, mørk gråbrun jord med en del kullspetter jevnt fordelt. Ca 1,5 liter brent stein blei fjerna fra den utgravede halvdel. Det blei ikke observert noen tydelig rand av rødbrent sand som omslutta denne grunne nedgravinga. Kullprøve blei tatt ut i profilets vestre del.

Trolig er S1 restene etter bunnen av ei kokegrop.

S1, profil. Bilde 10A i fotolista.

S2: Tilsvarende S7 i Hedmark fylkeskommunes rapport. Denne framsto i plan som en rufsete, uregelmessig, svart flekk, ca 35x25 cm. Det blei ikke påvist brent stein i overflata, og heller ikke trekull. S2 blei snitta, og viste seg å være en liten "lomme" med alunskifer. Dette har gitt den utseende av en svart flekk, men var ikke til å forveksle med trekull.

S2 var bare natur, og blei derfor avskrevet som automatisk freda kulturminne, og ikke ytterligere dokumentert.

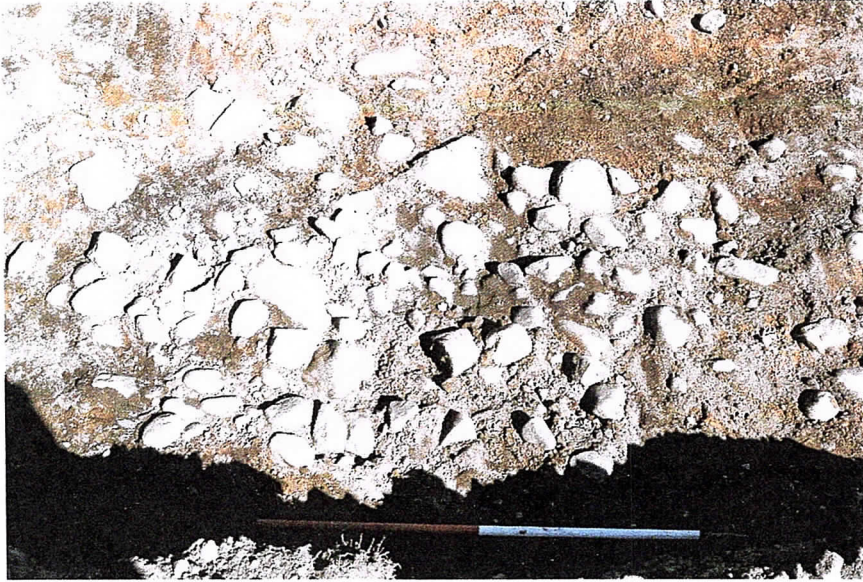
S3: Tilsvarende S8 i Hedmark fylkeskommunes rapport. Beliggende ca 17 m VNV for foten av søndre gravrøys. I plan en rufsete, usikkert avgrensa oval kullholdig flekk, ca 50x60 cm. En håndfull tydelig varmepåvirka steiner, samt noe kull sentralt i overflata. Søndre ytterkant blei danna av to nokså store steiner. Disse var trolig jordfaste/en del av naturlig undergrunn, og har neppe utgjort noen del av utgravinga, eller fyllmassene i denne.

Ved snitting blei den vestlige halvdel fjerna. I profilet viste den seg å være ei nedgraving med jevn, svak bue i bunnen, nedgravd i grusblanda, bleikbrun sand. Det var ikke noe tydelig kullag i bunnen av nedgravinga. Bunnen var ca 10 cm under overflata. Derimot var fyllmassene dominert av matjorddominert, kullblanda jord med gråbrun farge. Kompakt konsistens på fyllmassene. Det var heller ikke noe tydelig steinlag i nedgravinga, men det fantes enkelte mindre, jevnt spredte stein som tydelig var utsatt for varme. Det var for lite trekull i massene til at det lot seg gjøre å få ut noe daterbart materiale.

S3 tolkes som rest/bunnen av et ildsted, og det var for lite stein og trekull i den til at det kan ha vært ei kokegrop.

S4: Tilsvarende S9 i Hedmark fylkeskommunes rapport. I plan en nokså regelmessig, oval og kompakt steinpakning, om lag 2x1,3 m, orientert nord-sør. Steinene i overflata var av nokså ens størrelse, mellom knyttneve- og hodeskallestørrelse. Steinpakningen smalna noe inn i sør, og hadde en noe usikker avgrensing her, da det var så vidt mye stein i grunnen også ellers. S4 skilte seg ut fra undergrunnen ved sine mørkere fyllmasser mellom steinene, samt at den hadde enkelte kullspetter jevnt spredt i flata. Det blei ikke påvist sikkert brente stein i overflata. Mengden stein gjorde denne noe vanskelig å renske opp.

S4, plan. Bilde 12A i fotolista.

Ved utgraving blei søndre halvpart fjerna: i profilet viste S4 seg å være ca 40 cm djup. Fyllmassene var svært kompakte, mørke, gråbrune og matjordlignende, men med en del små, jevnt spredte kullbiter. Steinpakninga og var like tett i hele nedgravinga, og det blei tatt ut store mengder stein herfra. De fleste av disse var litt mindre enn hodeskallestore, men enkelte av dem var også noe større enn dette. Enkelte av steinene syntes å være påverka av ild/varme, men trolig forut for nedleggelse i nedgravinga. I østre ytterkant fantes en meget stor, trolig jordfast stein. Denne var også synlig i plan. Avgrensinga av nedgravinga var utydlig her; muligens kan denne steinen ha utgjort en av sidekantene. Bunnen i nedgravinga var flat med jevn bue opp mot sideveggene. Det var ikke noe kullag i nedgravinga, men det blei funnet en del spredte, små kullbiter, særlig i vestre del. Fyllmassene var tydelig mørkere enn massene i undergrunnen. Det blei tatt ut trekullprøve fra den vestre delen av profilet, nær bunnen.

Underveis blei det holdt som en arbeidshypotese at S4 kunne være restene etter ei grav. Det blei imidlertid ikke gjort funn av noen gjenstander, brente bein e.l. i nedgravinga som kunne styrke denne hypotesen. Funksjonen til nedgravinga er derfor uviss.

S4, profil. Bilde 13A i fotolista.

5.5.2 DATERING

Kullprøve 1 fra kokegrop S1 er C14-datert ved NTNU, Laboratoriet for radiologisk datering, Trondheim. Resultatet ble 240-345 e. Kr., romertid (se også liste over kullprøver, kap 8.2).

5.5.3 VEDARTSANALYSE

Trekullprøver er tatt ut i S1 og S4. Disse er renska og tørka og begge prøvene er vedartsanalysert. Resultatet foreligger i liste over kullprøver, kap. 8.2.

5.6 VURDERING AV UTGRAVINGSRESULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON.

S2 viste seg altså å være natur. S1 var trolig bunnen og siste gjenværende rest av ei dårlig bevart kokegrop. S3 var trolig bunnen og siste rest av det som er tolka som et ildsted. Den kan også ha vært ei kokegrop, men mangelen på et tydelig kullag og et lag med skjorbrent stein oppå dette gjør dette mindre sannsynlig. Steinpakninga i S4 har hatt en uviss funksjon. Det kan ikke utelukkes at det har vært ei grav, men det blei altså ikke funnet noe som kunne bekrefte dette. Det er på det rene at den er ei nedgraving med intensjonelt deponert stein oppi.

6. KONKLUSJON

Tolkninga av S1 som ei kokegrop, bekreftes av dateringen av denne til eldre jernalder (sml. Narmo 1996; Gustafson 1999). Muligens skal også S3 og S4 plasseres innenfor samme tidshorisont, sjøl om dette er noe mer usikkert. Den vanligste tolkningen av kokegroper er at de har vært brukt til å lage mat. De er en vanlig forekommende kulturminnetype, men likevel ser det ut til at det ikke er hverdagsmat som er blitt laget i slike. Snarere er det vanlig å tenke seg at matlaginga i dem har funnet sted ved spesielle

anledninger, muligens bare få ganger i året, f.eks. i forbindelse med fester og sammenkomster i forbindelse med religiøse/kultiske handlinger (se f.eks. Narmo 1996; Gjerpe 2001; Gustafson 1999). Mattilberedning og – konsumpsjon kan ha inngått i slike anledninger.

Den eksakte alderen på de to gravrøysene på toppen av høydedraget er ikke kjent, men kan hende har kokegroper eller ildsteder vært benytta i forbindelse med gravlegginger. Ofte påvises kokegroper noe utenfor den samtidige gårdsbebyggelsen; både enkeltliggende eller som ansamlinger av mange kokegroper i kokegropfelt. Det blei ikke påvist rester etter bebyggelse innenfor planområdet, men både gravrøys og kokegroper/ildsteder skal trolig sees i sammenheng med en ikke påvist bebyggelse i nærheten. Muligens har også de to gjenværende gravrøysene, sammen med den forstyrta gravrøysa ved veiskjæringa til Karudvegen i nordvest, utgjort deler av et opprinnelig større gravfelt. Dette tyder på at dette høydedraget på Karudhagan kan ha hatt en sentral rolle i jernalderssamfunnet på Løten i en videre betydning enn den lokalgeografiske.

7. LITTERATUR

- Gjerpe, Lars Erik 2001: Kult, fyll, vold og kokegropfeltet på Hov. *Primitive tider*, s.5-17. Oslo
- Gustafson, Lil 1999: En kokegrop er en kokegrop er en...? *Follominne* 1999, s.6-13.
- Holseng, Ove T. 2003: *Innberetning for arkeologisk forundersøkelse i forbindelse med forslag til reguleringsplan for karudhagan 5, midtre del*. Upublisert rapport.
- Narmo, Lars Erik 1996: Kokekameratene på Leikvin. Kult og kokegroper. *Viking* 1996. Oslo.
- Pilø, Løken & Hemdorff 1996: *Maskinell flateavdekking og utgravning av forhistoriske jordbruksboplasser*. AmS-Varia 26. Stavanger.

8. VEDLEGG

8.1. STRUKTURLISTE

Str. nr.	Type	Form	Dimensjon (m)	Dybde (m)	Tolkning	Element/fyll	Kom.
S1	Kokegrop(?)	Rund	Ø 0,6	0,10	Kokegrop	Matjordlignende, noe kull og skjørbrent stein	Trolig bunnen av kokegrop
S2	Avskrevet!	-	-	-	-	-	-
S3	Ildsted(?)	Oval	0,5x0,6	0,08	Ildsted	Kullholdig, noe stein, spredte, små kullbiter	Mulig bunnen av ildsted
S4	Steinpakning i nedgraving	Oval	2x1,3	0,4	Uviss	Stein	-

8.2. FUNN OG PRØVER

Liste over kullprøver

Prøve nr.	C-nr.	Struktur	Gram	Treslag	NTNU Lab.nr.	C14-dat.
K1	C-53555/1	S1, kokegrop	4,5	Salix/Populus (datert), Pinus	DF-3991, Tua-6275	240-345 e. Kr.
K2	C-53555/2	S4, Steinpakning	0,8	Betula, Salix/Populus, Pinus		

8.3. TEGNINGER (IKKE VEDLAGT)

1. S1 plan og profil. Begge i målestokk 1:10.
2. S3 plan og profil. Begge i målestokk 1:10.
3. S4 plan og profil. Plantegning i målestokk 1:20, profiltegning i målestokk 1:10.

8.4. FOTOLISTE.

Fotoliste, Negativnr. Cf. 28696

Film 1 Bildenr.	Motiv	Retning mot	Fotograf
1A	PrøveBILde	NV	Gaute Reitan
2A	Søndre gravrøys/felt	NØ	Gaute Reitan
3A	Søndre gravrøys/felt	NØ	Gaute Reitan
4A	Søndre gravrøys	NV	Gaute Reitan
5A	S2 plan	NØ	Gaute Reitan
6A	S2 profil → Avskrives!	N	Gaute Reitan
7A	S1 plan	Ø	Gaute Reitan
8A	S1 plan	N	Gaute Reitan
9A	S1 plan/søndre gravrøys	V	Gaute Reitan

10A	S1 profil	N	Gaute Reitan
11A	S4 plan	N	Gaute Reitan
12A	S4 plan	Ø	Gaute Reitan
13A	S4 profil	N	Gaute Reitan
14A	S4, stein fra søndre halvdel	NØ	Gaute Reitan
15A	S3 plan	Ø	Gaute Reitan
16A	S3 plan/søndre gravrøys	ØSØ	Gaute Reitan
17A	S3 profil	Ø	Gaute Reitan

8.5. ANALYSER

1. Vedartsanalyse-rapport
2. Dateringsrapport

8.6. KART

1. Kartutsnitt med planområde innringa.
2. Kartutsnitt fra Karud søndre, med HFKs sjakter og strukturer. Strukturnumrene fra utgravningen er inntegnet. De registrerte strukturene S6-S9 er kalt S1-S4 ved utgravningen.

8.7. TILVEKSTRAPPORT

C53555/1-2

Boplassfunn fra jernalder fra KARUDHAGAN av KARUD SØNDRE (24),
LØTEN K., HEDMARK.

1) prøve, kull av trekull

Prøven er vedartsbestemt til Salix/Populus og Pinus (jf Høeg 2006). 0,1 gram er forbrukt til C14-datering ved NTNU/, Trondheim. Resultatet av dette ble romertid/240-345 e. Kr./BP1755 ± 35. NTNU-lab.nr: DF3991 TUA-6275.

Vekt: 3,3 g

Datering: Romertid/240-345 e. Kr./BP1755 ± 35

Strukturnr: S1 Trekullprøve tatt ut i bunnen av kokegrop S1. Denne var rund til rundoval, ca 0,6 m i diameter og kun 8 cm djup. i plan var den tydelig og regelmessig, med en del kull i overflata, særlig i vestre del. Rand av kull rundt steinene i plan. Søndre halvdel blei gravd ut. Det var et tynt, men tydelig, kullag i bunnen, med et delvis sammenhengende lag av tydelig varmepåvirka stein over dette. Det blei ikke sett tegn til rødbrent sand rundt/under nedgravningen.

2) prøve, kull av trekull

Trekullprøve tatt ut i bunnen av nedgravd steinpakning med uviss funksjon. Prøven er vedartsbestemt til Betula, Salix/Populus og Pinus (jf Høeg 2006). Prøven er ikke datert.

Vekt: 0,8 g

Datering: Jernalder?

Strukturnr: S4 Trekullprøven er tatt ut fra S4; en nedgravd steinpakning med uviss funksjon. Steinpakninga var oval, regelmessig, målte 2x1,3 m, og var orientert nord-sør. Steinene var nokså ensarta i størrelse: Runde og mellom knyttneve- og hodeskallestørrelse. I plan var nedgravningas fyllmasser klart mørkere enn undergrunnen rundt, og inneholdt også noen trekullbiter jevnt spredt. Søndre halvpart blei gravd ut, og store mengder stein blei fjerna. Nedgravninga var ca 0,4 m djup, hadde flat bunn og avrunda overgang til bratte sidekanter. Steinpakninga var svært kompakt hele veien, og fyllmassene var de samme som i overflata: Gråbrune, mørkere enn undergrunnen, og med enkelte trekullbiter jevnt fordelt. Det blei ikke påvist noe kullag i bunnen, og det blei heller ikke påtruffet noen gjenstander som kunne gi pekepinn ifht nedgravningas funksjon.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning Funn innlevert etter utgravning i regi av UKM Oldsaksamlingen i juni 2004: I den nordlige delen av planområdet domineres terrenget av en lav, men markert rygg med to store gravrøyser på toppen. Terrenget heller jevnt ned mot vest fra toppen av høydedraget, og det er god utsikt over boliger nedenfor Karudvegen og mot neste høydedrag i vest. Mot øst faller terrenget i liten grad, men det er utsyn mot jordbrukslandskap (åker) i øst herfra. Sør for søndre gravrøys faller terrenget svakt ut mot ei flate, slik det gjør det nor for nordre gravrøys. Vegetasjonen i undersøkelsesområdet besto av gammel dyrka mark. Undersøkelsen blei gjennomført ved hjelp av maskinell flateavdekking. Undersøkelsen blei konsentrert om fire kulturminner påvist av Hedmark fylkeskommunes forundersøkelser, to på østsida, og to på vestsida av ryggen med gravrøysene. Disse er kalt S1-S4. Ett av disse (S2) blei avskrevet som natur, de andre tre blei utgravd og dokumentert. Tilsammen blei ca 600 m² undersøkt, hvorav ca 220 m² øst for gravrøyser, og ca 380 m² vest for disse. Tre kulturminner blei dermed undersøkt: S1 er tolka som bunn av kokegrop, S2 blei avskrevet, S3 er tolka som bunn av ildsted, og S4 er tolka som nedgravd steinpakning med usikker funksjon. Trekullprøver er tatt ut fra to av strukturene (hhv. S1 og S4), derav undernummerering C53555/1 og C53555/2.

Orienteringsoppgave: Sørfra kjører man Rv3 over Løten, forbi Løten sentrum. Kort etter at sentrum er passert, tar man av til høyre fra Rv3 ved Seglabrua, og inn Karudvegen. Man følger Karudvegen ca 200 m mot SSØ. Planområdet ligger som en lav, N-S-orientert rygg med to relativt store gravrøyser på toppen. Disse har ID-nr. 014443 og 014438 i Fornminneregisteret. Planområdet ligger mellom Karudvegen i vest og jernbanelinje i øst. Undersøkelser blei foretatt inntil spesialområde regulert til bevaring rundt disse gravrøysene, både på øst- og vestsida av toppen av dette høydedraget.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, CT 066-5-1 Prosjeksjon: NGO1948 Gauss-K; Akse 3 N: 315513 Ø: 34788

INNBRETNING/litteratur: Gaute Reitan, 10.06.2004, Rapport fra arkeologisk utgravning, Karud Søndre, Løten, Hedmark 2004

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 10/11-06.

Til Inger Marie Berg-Hansen.

Analyse av 2 kullprøver fra Karudhagen, Karud søndre, 24/1, Løten kommune, Hedmark, Tiltakskode 759031.

C 53555/1, S 1.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 5 Salix/Populus (selje, vier/osp), og 35 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,1 g.

C 53555/2, S 4.

Det ble bestemt 30 biter. Av disse var 2 Betula (bjerk), 7 Salix/Populus (selje, vier/osp), og 21 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,1 g.

Helge Irgens Høeg

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

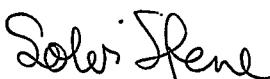
Oppdragsgiver: Berg-Hansen, Inger M.
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-3991

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
Ua-6275	C 53555/1, Karudhagan Karud søndre, Løten Hedmark	Trekull Selje Vier/osp		1755 ± 35	AD240-345	-26.2

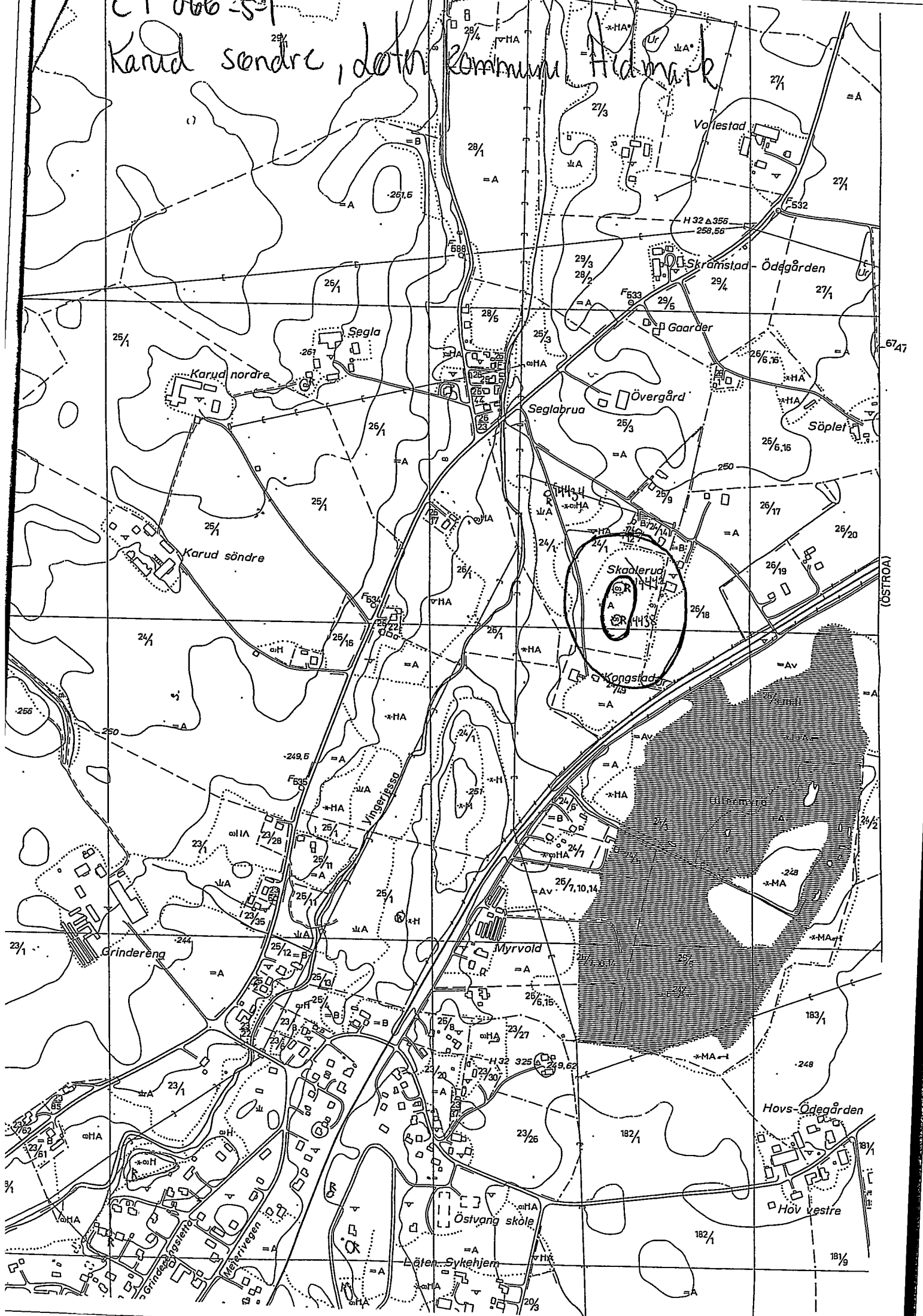
Dato: 25 JAN 2007

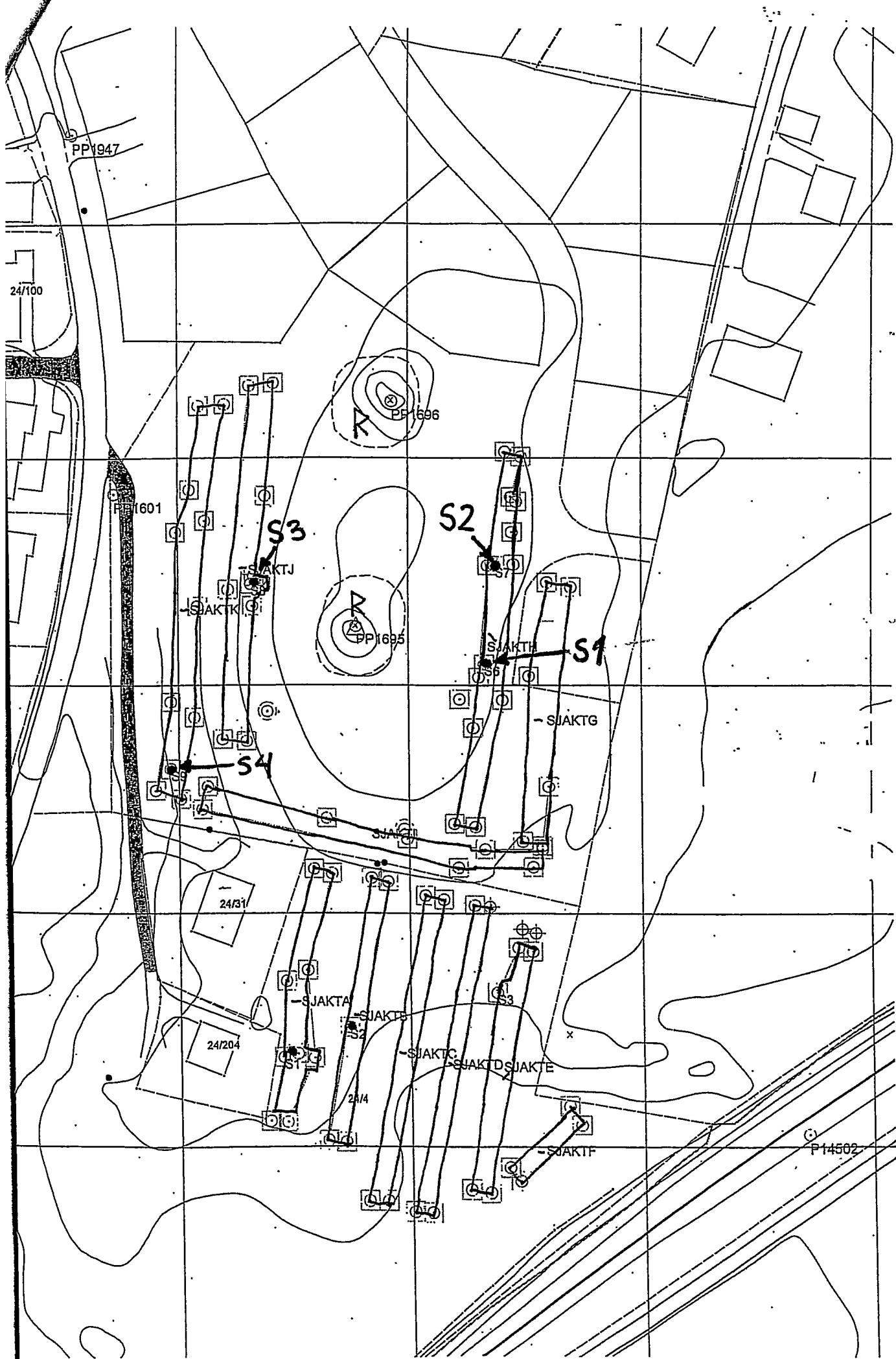
Laboratoriet for Radiologisk Datering

Solvi Stene

Steinar Gulliksen

C 1 006-5-1
Karud söndre, del av kommunen Hålsjömark

PP1947

24/100

PP1601

PP1696

PP1695

P14502

S3

S2

S1

S4

24/31

24/204

24/4

-SIAKTJ

-SIAKTK

-SIAKTH

-SIAKTG

-SIAKTA

-SIAKTS

-SIAKTC

-SIAKTD

-SIAKTF

S1

S2

S3